

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛΒ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ ΕΔΩΣΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η ελληνική γλώσσα, η γλώσσα μας

Το κείμενο, γραμμένο από τον Ιωάννη Γούδα, δημοσιεύτηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2021 στην εφημερίδα «Ελευθερία» (eleftheria.gr). Παρατίθεται απόσπασμα ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Η γλώσσα είναι ο θησαυρός για τον άνθρωπο, αφού αποτελεί το μέσο επικοινωνίας του, τον τρόπο της έκφρασής του και της σκέψης του, αλλά το κυριότερο, αναδεικνύει την εθνική του ταυτότητα. Σήμερα, στην εποχή που ζούμε, υπάρχει η ανησυχία πως η εθνική μας γλώσσα απειλείται. Η εισαγωγή, λόγω παγκοσμιοποίησης, ξενόφερτων στοιχείων στην καθημερινή μας ζωή, έχει ως αποτέλεσμα την αλλοτρίωση της γλώσσας μας. Πολλά είναι τα αίτια που φθείρουν και ρυπαίνουν την ελληνική γλώσσα.

Τη βάνausη κακοποίηση της γλώσσας μας τη διαπιστώνουμε καθημερινά σε όλες τις πτυχές της ζωής μας (κοινωνική, πολιτική, αλλά και πνευματική).

As περάσουμε πρώτα στην κοινωνική διάσταση του θέματος. Η γλώσσα μας έγινε στρεβλή, λιτή, στεγνή, γιατί και οι σχέσεις μας έγιναν τυπικές και ρηχές. Δρούμε ατομικιστικά, αφού δεν έχουμε κοινούς στόχους, κοινά οράματα, κοινά ιδανικά, αφού αποξηράθηκε η ψυχή μας, ποια γλώσσα να μιλήσουμε; Η ομιλία είναι ανταλλαγή των συναισθημάτων, των καρδιών και των ψυχών μας. Μόνο όταν συναντάς ένα οικείο πρόσωπο, το πρόσωπο που αγαπάς, αφήνεις το πνεύμα που είναι μέσα σου να κινήσει τα χείλη και να κατευθύνει τη γλώσσα. Όταν δεν νιώθεις κάτι, όταν δεν σε συγκινεί κάτι, δεν υπάρχει και ο λόγος να το σκεφτείς και έπειτα να το μετατρέψεις σε λέξεις. Γενικά δηλαδή, κυριαρχεί ο «φτωχός» τρόπος ομιλίας. Οι άνθρωποι σήμερα δεν συζητάμε, είμαστε αποξενωμένοι ο ένας από τον άλλον. Επικοινωνούμε τεχνικά με το διάστημα, αλλά αδυνατούμε να επικοινωνήσουμε ανθρώπινα με τον γείτονα. «Κοντά οι στέγες, μακριά οι καρδιές», λέει ο λαός μας.

Τη γλωσσική υποβάθμιση τη διαπιστώνουμε καθημερινά και στο λεξιλόγιο και στη γλωσσική επικοινωνία της νεολαίας μας. Λεξιλόγιο ελλιπέστατο, τόσο από ποιοτική όσο και από ποσοτική άποψη και γλωσσική επικοινωνία πρόχειρη, κακόγουστη και ακαλλιέργητη. Αυτό συμβαίνει είτε με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, είτε του διαδικτύου, είτε ακόμη και μέσω μηνυμάτων στα κινητά τηλέφωνα. Με τα «greeklish», όπως τα

χαρακτηρίζουν οι νέοι, η ορθή γραφή έρχεται σε δεύτερη μοίρα, αφού συνήθως περνά απαρατήρητη από τα μάτια τους, και παράλληλα δεν χρησιμοποιείται τονισμός των λέξεων. Τη γλωσσική αλλοίωση όμως την ακούμε και στα ξενικοποιημένα ονόματα: Έλεν, Βίβιαν, Κρίστα..., να δείξουμε δηλαδή ότι είμαστε Ευρωπαίοι και μοντέρνοι. Την βλέπουμε καθημερινά στις επιγραφές και στις διαφημίσεις των «ελληνικών» καταστημάτων, τουριστικών και μη. Πριν από λίγες μέρες είχαμε τις προσφορές και τις εκπτώσεις: «SALE TO UP 70%» και ακριβώς δίπλα: «Μέγιστος αριθμός εισερχομένων στο κατάστημα δύο (2) άτομα». Άντε βγάλε συμπέρασμα εσύ τώρα, σε ποιους απευθύνεται;

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, για να μεγαλώσουν τις πλασματικές καταναλωτικές ανάγκες μας, προσπαθούν να μας προσελκύσουν διαστρεβλώνοντας και μολύνοντας το νόημα των λέξεων. Έχουν εισβάλει, λοιπόν, στα σπίτια μας και με ξένες διαφημίσεις και με ξένα προγράμματα (όπου χρησιμοποιείται το αγγλικό κυρίως λεξιλόγιο), περνούν την ξενική κουλτούρα, ιδίως η τηλεόραση με τα δορυφορικά κανάλια και τις παγκοσμίως δημοφιλείς εκπομπές και σειρές. Υποβαθμίζεται λοιπόν με αυτόν τον τρόπο η δική μας κουλτούρα, υποβαθμίζεται η δική μας γλώσσα. [...]

A3. Στο κείμενο διαπιστώνονται πολλά προβλήματα στη γλωσσική χρήση. Σε ομιλία σου για την Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας να αναφέρεις προβλήματα που εσύ διαπιστώνεις στη χρήση της γλώσσας από τους συνομηλίκους σου. Επίσης να παρουσιάσεις κάποιους τρόπους οι οποίοι, κατά τη γνώμη σου, συμβάλλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας. Μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από το κείμενο και την εμπειρία σου. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΛΙΛΙΚΑ ΝΑΚΟΥ (1904-1989)

Για μια καινούρια ζωή

Το απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα της Λιλίκας Νάκου «Για μια καινούρια ζωή», Αθήνα, Δωρικός, 1987.

- [...] Το μόνο όμως που πασχίζω, στο είπα κόρη μου κι άλλη φορά, αυτό που θέλω μοναχά, είναι η δικαιοσύνη! Αυτή διψά η ψυχή μου, αυτήν ποθώ, και αυτήν μου φαίνεται ο κοσμάκης όλος στο βάθος γυρεύει! Ναι, κόρη μου, δεν ξεχωρίζω εγώ τους ανθρώπους... Όλοι για μένα οι άνθρωποι είναι αδέρφια μου, είτε Εβραίοι είναι, είτε μαύροι, είτε ό,τι θέλει ή έτυχε να 'ναι. [...]

- Ου!... δεν μπορεί κανείς με σένα να συζητήσει... Παίρνεις φόρα και δε σταματάς, κυρία Βικτωρία, έκανε η άρρωστη μ' ένα μορφασμό δυσαρέσκειας. Γι' αυτό και δεν μπόρεσα ποτέ να σε κάνω ν' αλλάξεις ιδέα!... Είσαι η μόνη γυναίκα που δεν μπόρεσα να πείσω!... ν' αλλάξω, να φέρω στα νερά μας, εξακολουθούσε να λέει χαμογελώντας η Χρύσα.

- Αυτό δα λείπει, κόρη μου, φώναξε θυμωμένα η κυρία Βικτωρία, έχεις σχεδόν τα μισά μου χρόνια και θέλεις εσύ να μ' αλλάξεις τις ιδέες μου; Εγώ πιστεύω πως ο άνθρωπος μπορεί μοναχά να έχει ιδέες σωστές μόνο σαν ωριμάσει. Στην ώριμή του ηλικία μόνο, ο νους φτάνει σε μια πληρότητα! Ναι, χρειάζεται κρίση, πείρα και νους, για να φτάσει ο άνθρωπος στο πνευματικό μεσουράνημά του. Και θα 'ρθετε τώρα σεις τα παιδιά, με μερικές μπροσούρες¹ που διαβάσατε, με μερικές πρόχειρες γνώσεις που σας στοιβάξαν στο κεφάλι, να μας διδάξετε εμάς; Αυτό, δα, έλειπε! Ξεφώνιζε δυνατά η κυρία Βικτωρία. Έμοιαζε τώρα πολύ θυμωμένη. Και εξακολούθησε: Ναι, νάτα μας τώρα, που και τα παιδιά σηκώσανε κεφάλι! Μα δεν φταίτε σεις η νεολαία. Φταίνε όλοι αυτοί που σας δώσανε τέτοιοι αέρα! Κι αυτό, για να σας κολακεύουνε και να σας καταστήσουνε όργανά τους, για να σκοτώνεστε πιο εύκολα με πάθος ή ενθουσιασμό! Μα αν είχατε, όπως λέει ο αδερφός μου, λίγη κλασική μόρφωση, θα ξέρατε πως στην Αρχαία Ελλάδα οι νέοι δεν είχαν ποτέ το λόγο, μόνο ξέρανε να σέβονται και ν' ακούνε τους ανθρώπους που είχαν πείρα και νου! Αλλά τώρα πέσαμε σε ημιβάρβαρη κατάσταση. Και ο Θεός ξέρει, η βαρβαρότητα αυτή, που είναι διάχυτη στον κόσμο, σε ποιον γκρεμό θα μας ρίξει. Ζούμε, το νιώθω βαθιά αυτό παιδιά μου, ναι, ζούμε μια τερατώδη εποχή, την εποχή της μηχανής, της φωτιάς και του σίδερου! [...]

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Στο λογοτεχνικό κείμενο η κυρία Βικτωρία διαμαρτύρεται πως οι νέοι προσπαθούν να επιβάλλουν τις ιδέες τους στους μεγαλύτερους χωρίς τον απαιτούμενο σεβασμό. Γιατί γίνεται αυτό, σύμφωνα με την κυρία Βικτωρία; Ποια είναι η δική σου άποψη πάνω σε αυτό το θέμα;

ή

2. Να φανταστείς πως είσαι η κυρία Βικτωρία και συνεχίζεις να μιλάς. Ποια θα ήταν η συνέχεια της απάντησής σου στην Χρύσα;

Μονάδες 25

¹ Μπροσούρα: φυλλάδιο διαφημιστικού ή πολιτικού περιεχομένου.